

Hradečtí pedagogové hostili konferenci s tematikou gramotnost ve škole

Katedra českého jazyka a literatury Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové ve spolupráci s Katedrou pedagogiky a psychologie pod hlavičkou České pedagogické společnosti pořádala ve dnech 28. a 29. března 2012 vědeckou konferenci *Gramotnost ve škole*. Cílem konference bylo pokusit se zodpovědět aktuální otázky, které jsou v současné české škole prioritní. V rámci české školy jsou řešeny aktivity související s gramotností, důraz je kladen na funkční gramotnost a její přesahy. Hlavním cílem konference bylo získat potřebné závěry k neustále se opakujícím a prohlubujícím se problémům v rámci zvyšování čtenářských dovedností u žáků českých škol.

Konference byla otevřena dvěma plenárními příspěvky, kdy doc. PaedDr. Alena Zachová, CSc., z Katedry českého jazyka a literatury PdF UHK vysvětlila důvody zhoršení úrovně čtenářských dovedností v pozadí probíhajících výzkumů a doc. PhDr. Pavel Vacek, Ph.D. ukázal, jakým způsobem je akcentována morální gramotnost jako protiklad jednoduchého rozlišování dobra a zla, a situace z morálního hlediska komplikované a nesnadné.

Oba referáty naznačily odborné směřování konference. V rámci druhého konferenčního dne dostali příležitost doktorandi a studenti magisterského studia, jejichž příspěvky odrážely zkoumání obsažené v dizertačních, respektive diplomových pracích.

Témata konference byla navržena v této podobě: Čtenářská gramotnost; Gramotnost a její přesahy (mediální gramotnost, hranice gramotnosti a vymezení kompetencí – kde je gramotnost a kde jsou už kompetence – teoretické výklady pojmu funkční gramotnosti); Didaktické problémy současné školy (standards základního vzdělávání, státní maturita, jednotná závěrečná zkouška); Vybrané okruhy pedagogiky (etika ve škole, genderové přístupy, aktuální trendy v české pedagogice); Sekce pro doktorandy a studenty.

V rámci konference bylo stanoveno několik priorit a konstatováno určité množství doporučení pro pedagogickou praxi. Sekundární analýza dat z mezinárodního výzkumu PISA, která v českém pedagogickém prostředí kontinuálně probíhá, odhaluje úlohy a dovednosti, ve kterých byli naši žáci málo úspěšní. Zároveň je následně realizována řada projektů, které se snaží vyjít vstříc učitelům a pomoci jim rozvíjet čtenářskou gramotnost u žáků.

Byla vyslovena obava odborníků v oblasti českého jazyka, aby se vlivem zaměření mezinárodních výzkumů čtenářské gramotnosti (PISA) nezúžila (neomezila) výuka na našich školách pouze na výzkumem sledované oblasti. Tento aspekt v současné době akcentuje i testování v pátých a devátých třídách základní školy, kdy hrozí reálná obava, že by mohla být výuka úzce zaměřena na přípravu pro testování v těchto třídách.

V našich podmínkách je sledována problematika čtenářské gramotnosti nově propracovávanými postupy, což prohlubuje poznání současných podmínek pro rozvoj a zkvalitňování této kompetence u žáků. Toto se může stát východiskem pro realizaci následných opatření. Nově jsou stanovovány kompetence učitelů pro rozvoj čtenářské gramotnosti žáků. Avšak bohužel v rámci české školy neexistují standardy, které by zmíněné kompetence vymezovaly.

Příspěvky poukazovaly na vymezování nových druhů gramotností. Dokládaly též šíři a hloubku jejich obsahu (především mediální gramotnost) a signalizují nutnost šíření těchto poznatků. Zvyšování potřeby nových druhů gramotností je patrné z průřezových témat obsažených v rámcových vzdělávacích programech.

Praktické zaměření konference bylo akcentováno tvůrčím workshopem s tematikou jazykového vyučování, čtenářství a čtenářské gramotnosti, který byl určen pro učitele a studenty učitelství. Workshop vedla pracovnice Knihovny města Hradec Králové. Knihovna města HK je partnerem a metodickým pracovištěm Katedry českého jazyka a literatury PdF UHK.

V rámci konferenčního programu dostali šanci také žáci partnerských škol výše zmíněných pracovišť. Připraven pro ně byl tzv. Den jazyků, neboli tematický workshop s cílem demonstrovat, jak je možné tvůrčím způsobem rozvíjet jazykové dovednosti u žáků základních a středních škol.

Konference Gramotnost ve škole se stala velmi úzkým pojítkem mezi teorií (zastoupenou zejména sekcemi a plénem v rámci prvního konferenčního dne) a praxí, která byla akcentována workshopem pro učitele a tzv. Dnem jazyků pro žáky.

*Václav Víška
Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta,
Katedra českého jazyka a literatury*

*Eva Švarcová
Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta,
Katedra pedagogiky a psychologie*

11. konference Mezinárodní asociace pro výzkum učebnic a dalších edukačních médií (IARTEM)

Ve dnech 28.–30. 9. 2011 se v litevském Kaunasu uskutečnila 11. mezinárodní konference asociace IARTEM (*The International Association for Research on Textbooks and Educational Media*). Mezinárodní asociace zaměřující se na výzkum učebnic a edukačních médií zvolila pro letošní ročník konference téma *Reprezentace jinakosti* (*Representation of Otherness*). Konference se zúčastnilo 55 odborníků z celého světa, kteří se specializují na výzkum učebnic a edukačních médií.

Téma konference se jeví jako aktuální s ohledem na zvyšující se migraci. Termín *jinakosti* byl tak chápán v kontextu politickém, kulturním či sexuálním a byl diskutován v souvislosti s pojmy, jako jsou etnicita, rasa, národ, pohlaví, náboženské vyznání, společenská třída, ale i ve vztahu k minoritám a majoritní společnosti. Neméně významná byla diskuse o tom, jak jsou tyto socio-kulturní kategorie prezentovány v učebnicích a edukačních médiích.

Téma konference bylo nejvíce akcentováno v pěti plenárních vystoupeních. N. Mazeikiene a E. Bakonis v příspěvku upozornili na problematiku konstrukce národní identity v litevských učebnicích dějepisu. B. Aamotsbakken a N. Askeland se ve svém referátu věnovali etnicitě v norských učebnicích z pohledu rodičů. G. Mazeikis se zaměřil na téma propagandy a nových médií ve vzdělávání. E. Oxfeld se zabývala aspekty orientalismu v severských zemích a M. Valcke seznámil účastníky konference s výsledky výzkumu zaměřeného na roli učebnic a edukačních médií ve vyučovacím procesu. Zbylé příspěvky byly tematicky rozděleny do čtyř sekcí.

Sekce *Reprezentace jinakosti* reflektovala hlavní konferenční téma, přičemž se orientovala na učebnice a edukační média jako zdroje reprezentací menšin a majoritní společnosti. V této souvislosti se hovořilo o aspektech tvorby, výběru, schvalování, grafického zpracování a užívání učebnic a edukačních médií. K nejdiskutovanějším tématům sekce patřila komparativní analýza metatextových prvků (map, diagramů, komiksů atd.) v učebnicích zeměpisu z Německa (západní kontext), z Rumunska (postsocialistický kontext) a z Mexika (postkoloniální kontext), kde byla *jinakost* chápána z hlediska sociální, ekonomické a kulturní různorodosti vybraných regionů. Častým tématem příspěvků byla konstrukce identity národnostních menšin

v učebnicích a edukačních médiích (např. příspěvek přibližující konstrukci identity domorodého obyvatelstva v australském kurikulu).

Ústřední otázka sekce *Schvalování, výběr učebnic a edukačních médií* byla: Jaká by měla být kritéria pro schvalování a výběr učebnic? Odpovědi na tuto otázku byly reflektovány z perspektivy studentů, učitelů a institucionálních autorit. Ukázalo se, že uvedené perspektivy mohou být poměrně odlišné.

Zaměření sekce *Proces tvorby i užívání učebnic a edukačních médií* spadalo do oblasti týkající se tvorby učebnic, vztahu mezi tištěnými a digitálními učebnicemi, spojitosti mezi tvorbou a užíváním učebnic a také životního cyklu výukových materiálů. Prezentační poukázali na nové trendy spojené s implementací digitálních médií do škol a kurikula. Zajímavé byly příspěvky představující výsledky šetření týkajícího se zavádění digitálních učebnic do francouzských škol nebo využití digitálních zdrojů australskými učiteli.

Sekce *Nové didaktické přístupy v učebnicích a edukačních médiích* se zaměřovala zejména na problematiku měnící se role učitelů a žáků (např. ve smyslu proměny pasivní úlohy žáka v aktivního účastníka vyučovacího procesu), nových technologií ve výuce, utváření nových znalostí a rozvíjení kompetencí vzhledem k měnící se povaze textů (hypertexty, intertextualita, multimédia). V sekci byla dále řešena problematika role učebnic a médií ve vyučovacím procesu, kombinace tradičních a moderních didaktických médií a vztah učitel-žák-text.

Výše zmíněné čtyři tematické sekce byly doplněny teoretickou a metodologickou sekcí. Zde byl věnován prostor především analýze diskursu, zejména foucaultovskému přístupu. Připomeňme, že foucaultovská analýza diskursu chápe diskurs jako hlavní faktor konstrukce významu objektů. Studuje významy na jakémkoli symbolickém systému (mluvní, psaný, nonverbální projev ad.), přičemž se zabývá tím, jak lidé myslí, jak se cítí (subjektivitou), nebo co mohou dělat v rámci materiálních podmínek. Dále byla v této sekci řešena otázka sociální sémiotiky při analýze edukačních médií, přičemž byl naznačen posun pozornosti výzkumníků od textových produktů k procesu jejich navrhování a zdůrazněn byl přínos této metody v odhalování nových skutečností formujících názory při každodenní práci s edukačními médii.

Českou republiku na konferenci reprezentovalo 5 účastníků. V tomto ohledu stojí za připomenutí, že v roce 2013 se bude konat konference IARTEM v Ostravě (vůbec poprvé v České republice). Konference se tedy jeví jako

ideální platforma pro diskuzi nad aktuálními trendy, problémy a otázkami ve výzkumu učebnic a představuje jedinečnou příležitost k prezentaci vlastních výzkumů. Další informace o konferenci IARTEM v Ostravě, stejně jako o loňské konferenci, budou k dispozici na webových stránkách asociace IARTEM www.iartem.no.

*Jana Stejskalíková
Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta,
Katedra historie*

*Karolína Pešková
Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta,
Institut výzkumu školního vzdělávání*

Bendl, S. et al. (2011). *Klinická škola: místo pro výzkum a praktickou přípravu budoucích učitelů*. Praha: Pedagogická fakulta UK.

Předkládaná monografie přináší souhrnné výsledky řady empirických a teoretických výzkumů věnovaných problematice praktické přípravy budoucích učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů. V českém prostředí jde o dosud ojedinělý pokus zpracovat téma pedagogické praxe v přípravě budoucích učitelů uceleně. Cílem práce je nejen podat detailní popis modelů přípravného vzdělávání učitelů (s důrazem na pedagogickou praxi) u nás a v zahraničí, ale také naznačit cesty k tzv. klinické škole. Publikace je určena pracovníkům pedagogických fakult a dalších fakult vzdělávajících budoucí učitele, zejména těch, kteří zodpovídají za oblast pedagogických praxí.

Ježková, V., Dvořák, D., Greger, D., & Daun, H. (2011). *Školní vzdělávání ve Švédsku*. Praha: Karolinum.

Analyticko-srovnávací studie je třetí publikací řady Školní vzdělávání v... První dvě publikace jsou *Školní vzdělávání v Německu* a *Školní vzdělávání ve Velké Británii*. Část studie, vypracovaná českými autory, *zprostředkovává* na školní vzdělávání „pohled zvenku“, který lze považovat za „objektivní“, „neutrální“, neovlivněný vlastními přímými zkušenostmi autorů. „Pohled zevnitř“ přináší závěrečná kapitola švédského spoluautora. Těžiště studie tvoří problémy, které se jeví jako zásadní ve švédském školním vzdělávání a jsou aktuální také pro rozvoj českého školního vzdělávání. Studie je určena výzkumníkům a odborníkům v oblasti vzdělávání, vyučujícím i studentům pedagogických fakult a dalších fakult připravujících učitele, představitelům MŠMT ČR i dalším pracovníkům působícím ve státní správě zabývajícím se vzděláváním.

Elementary Mathematics Education 2012 – zpráva z konference

Po roční přestávce se již po sedmnácté setkali učitelé vysokých i základních škol, jejichž vědecká, odborná i pedagogická práce směřuje k aktuálním problémům matematiky v primárním vzdělávání a vysokoškolské přípravě učitelů matematiky u nás i v zahraničí. Ve dnech 25.–27. 4. 2012 se v hotelu Flora v Olomouci konala vědecká konference s mezinárodní účastí *EME 2012 (Elementary Mathematics Education)*, kterou pořádala Katedra matematiky Pedagogické fakulty UP ve spolupráci s pracovní skupinou pro matematiku na 1. stupni ZŠ SUMA – Společnosti učitelů matematiky JČMF. Záštitu nad konferencí přijali rektor Univerzity Palackého prof. RNDr. Miroslav Mašláň, CSc. a děkanka Pedagogické fakulty UP prof. PaedDr. Libuše Ludíková, CSc. Zastřešujícím tématem konference byla *Specifika matematické edukace v prostředí primární školy*. Mezi 89 účastníky konference byli jak domácí pedagogové, tak i účastníci z Polska, Slovenska, Kazachstánu, Slovinska a Egypta. Jednání konference poskytlo platformu pro prezentaci původních příspěvků v oblasti primární matematiky a didaktiky matematiky, zaměřených na využití v pregraduální přípravě učitelů nejmladších žáků i otevřené diskusní fórum k aktuálním problémům primární edukace.

Každoroční konference zaměřené na výuku matematiky na fakultách připravujících učitele primární školy mají již svou historii a tradici. Začátkem 90. let byly z iniciativy několika předních československých odborníků v didaktice matematiky uskutečněny pracovní semináře, které se staly místem věcné konfrontace přístupů a tříbení názorů jednotlivých pracovišť na transformaci primárního matematického vzdělávání a na dominanty matematické přípravy budoucích učitelů. Charakter seminářů se postupně měnil. Stávaly se stále častěji místem prezentace výsledků vědeckých a výzkumných projektů jednotlivců i pracovních týmů. Vhodnou a vítanou příležitostí k porovnání zkušeností a poznatků ve srovnatelných podmínkách přípravy učitelů matematiky umožňovala také účast zahraničních účastníků – především z Polska, ale i dalších evropských zemí. Letošní konference *EME* navázala na 16 předchozích ročníků konference, konaných v ČR a SR (Hradec Králové, Srní, Litoměřice, Srní, Plzeň, Šilheřovice, Olomouc, Liptovský Trnovec, Smolenice, Tále).

Probíhající proměna primární školy znamená nejen změnu kurikulárního rámce vzdělávání, ale přináší zřetelně se zvyšující nároky na osobnostní

a profesní kvality učitelů. Potřeba řešení nových situací ve vzdělávacím procesu, situací spojených se změnou přístupu k dítěti, vytváření prostředí poskytujícího dostatek podnětů pro jeho osobní rozvoj, diferenciaci a individualizaci výuky, integrace dětí se specifickými vzdělávacími potřebami, posílení mezipředmětové integrace, ale i změny v sociálních poměrech dětí přinášejí nové požadavky na profesní přípravu učitelů, které musí být nutně reflektovány v koncepci přípravného i dalšího vzdělávání učitelů. Z nastíněného rámce vystupují dvě vzájemně propojená ústřední témata konference: *Inovativní aktivity v profesní přípravě učitele matematiky a Tvořivý žák a tvořivý učitel primární školy*. Organizátoři konference poskytl možnost prezentovat také výstupy prací studentů doktorských studijních programů v samostatné sekci *Aktuální problémy didaktiky matematiky a pedagogiky ve výzkumech studentů doktorských studijních programů*.

Konference byla zahájena společným jednáním v plénu, kde zazněly čtyři hlavní referáty zvaných přednášejících. Gregor Dolinar (University of Ljubljana, Slovenia) zahájil jednání příspěvkem *Mathematical competitions and students' self-esteem*, ve kterém se věnoval problematice matematických soutěží a jejich významu pro sebehodnocení žáků. Tomáš Janík (Institut výzkumu školního vzdělávání PdF MU, Brno) ve svém vystoupení *Kultura školního vyučování a učení: pohledy (z) mezinárodních studií* upozorňoval na základě závěrů videostudií TIMSS (1995, 1999) na sociokulturní podmíněnost výuky matematiky. Byly představeny odlišné kulturně podmíněné vzorce/skripty výuky matematiky. Jejich hlubší analýza, zejména vztah mezi dosaženými výsledky učení a zvolenými výukovými metodami a přístupy, by se měla stát výzvou pro další vědecká zkoumání v didaktice matematiky. Marie Tichá (Matematický ústav AV ČR, Praha) v úvodu referátu *Rozvíjení profesních kompetencí učitelů* připomněla největší osobnosti české didaktiky matematiky a jejich přínos v kontextu aktuálních proměn pojetí vzdělávání. Referující se dále zabývala problematikou rozvíjení matematické kultury a pěstování matematické gramotnosti žáků s důrazem na osobnost učitele a úroveň jeho oborově didaktických kompetencí. Mohamed Nouh (University of Alexandria, Egypt) přednesl referát s názvem *Mathematics Supervisors' Perspectives on Freedom in Mathematics Classroom in Primary Schools*. Vystoupení bylo věnováno problematice školního klimatu, jeho proměnám na pozadí sociálně-kulturních změn v Egyptě. Přednášející představil *Concept Freedom* a jeho vymezení v rámci výuky matematiky.

Referáty účastníků konference byly dle tematického zaměření rozděleny do 10 tematických bloků – např. primární geometrie, rozvíjení prostorové představivosti žáků, učebnice a didaktické prostředky ve výuce matematiky, multimedia ve výuce matematiky, metody řešení matematických úloh, informační a matematická gramotnost. Jednání dvou bloků bylo věnováno vystoupením studentů doktorských studijních programů. Jednotlivé příspěvky byly značně různorodé, přinesly však řadu inspirací, zkušeností, nápadů, různých pohledů na matematické vzdělávání a strategii výuky matematiky na primárním stupni i ve vysokoškolské přípravě učitelů. Všichni přednášející se shodli, že je třeba stále věnovat pozornost podmínkám a možnostem rozvíjení a zkvalitňování matematického vzdělávání s cílem zvyšování kvality vyučování a učení se matematice, že pregraduální příprava učitelů by měla reflektovat aktuální potřeby a požadavky společnosti.

Z příspěvků, které na konferenci zazněly, byl vydán recenzovaný sborník plných textů v jazyce prezentace jako jeden z titulů řady *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, Mathematica*, který byl vydán Vydavatelstvím Univerzity Palackého v Olomouci. Sborník bude v elektronické verzi zavěšen na stránkách konference <http://www.eme.upol.cz/>. Konference byla pořádána v rámci realizace projektu ESF *Inovace matematické komponenty pregraduální přípravy učitelů primárních škol na PdF UP v Olomouci*, CZ.1.07/2.2.00/15.0319 (projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České Republiky).

Martina Uhlířová
Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta,
Katedra matematiky

Walterová, E. et al. (2011). *Dva světy základní školy? Úskalí přechodu z 1. na 2. stupeň*. Praha: Karolinum.

Kniha se zabývá se základní školou, institucí, která v České republice poskytuje povinné vzdělávání většině populace ve věku 6–15 let a spojuje primární a nižší sekundární stupeň v jedné organizační jednotce. Zaměřuje se především na výzkumně dosud opomíjené problémy přechodu mezi oběma stupni, hledá skrytá rizika i příležitosti a možnosti usnadnění tohoto přechodu. Přispívá k teorii školního vzdělávání, prohlubuje poznání reality a fungování české základní školy.

Konference Výzkum v oblasti učení a vyučování cizích jazyků

Dne 24. 11. 2011 proběhla na *Pedagogické fakultě MU* konference studentů doktorského programu pedagogika (obor pedagogika a obor didaktika cizího jazyka) na téma *Výzkum v oblasti učení a vyučování cizích jazyků*. Konference byla uspořádána v rámci projektu podpory specifického výzkumu studentů doktorských studijních programů a organizace vědeckých konferencí *MUNI/B/1026/2010 Cyklus konferencí k problematice kurikula a výuky v oborech školního vzdělávání*.

Cílem konference bylo iniciovat diskusi pro začínající výzkumníky k prvním výsledkům jejich teoretického i empirického bádání a k aktuálnímu stavu jejich disertačních projektů. Pozornost byla věnována aktuálním otázkám výzkumu procesu učení a vyučování cizího jazyka, zejména pak konkrétním metodám vědecké práce v oblasti teoretického bádání i empirických výzkumů, sběru i zpracování dat a jejich interpretace.

Konference byla zahájena úvodním slovem doc. PhDr. Věry Janíkové, Ph.D., která vyzdvihla důležitost vzájemného setkávání studentů doktorských studijních programů a pojednala o institucionálním a oborovém zakotvení nového doktorského studijního oboru Didaktika cizího jazyka a jeho úzkou provázanost s již po desetiletí fungujícím oborem Pedagogika. Tento studijní obor byl na konferenci zastoupen předsedou oborové rady prof. PhDr. Vlastimilem Švecem, CSc., který prezentujícím poskytl velmi cennou zpětnou vazbu.

V první části konference byl v plenární přednášce představen projekt disertační práce Kristýny Taušové *Strategie učení v učebnicích německého jazyka*. Autorka v úvodu stručně nastínila teoretická východiska své práce a poté se věnovala zejména metodologii svého výzkumu, přičemž představila jeho design a vybrané dosavadní výsledky. Jednalo se především o kategoriální systém, na základě kterého analyzovala v učebnicích přístupy k zprostředkování strategií učení německému jazyku a ukázala jejich typické formy v učebnicích němčiny.

V druhé části konference studenti prezentovali pomocí posterů témata a výzkumné designy v různé fázi zpracovanosti s tematikou výzkumu výuky cizích jazyků. Sekci výzkumu výuky anglického jazyka byly představeny

následující příspěvky: *Jak se učitelé učí a profesně rozvíjejí* (Jana Chocholatá), *Styly učení studentů anglického jazyka ve vztahu ke studijním výsledkům* (Ladislava Nováková), *Motivační strategie v cizojazyčné výuce* (Jana Lukášová), *Vyučovací metody a výuka angličtiny s interaktivní tabulí* (Alena Kašpárková) a *Simulace ve výuce odborného cizího jazyka* (Zdeňka Schormová). Sekce výzkumu výuky francouzského jazyka byla zastoupena pouze jedinou posterovou prezentací: *Analýza jazykového obsahu učebnic pro vzdělávací obor DCJ v porovnání s úrovní A1 pro francouzštinu* (Petra Suquet). V poslední sekci byly prezentovány výzkumné problémy z oblasti výuky německého jazyka na témata: *Kategoriální systém pro posuzování vizuálních prostředků v učebnicích němčiny pro výuku reálií: ověřování, modifikace, aplikace* (Karloína Pešková), *Efektivita e-learningové podpory výuky gramatiky německého jazyka u studentů učitelství pro 1. stupeň ZŠ* (Jana Urbánková) a *Kvalita výuky cizího jazyka – vznik a vývoj pozorovacího nástroje* (Pavel Zlatníček).

Zpětná vazba byla studentům poskytnuta nejen ze strany vyučujících v doktorském studiu, ale i od jejich kolegů. V závěru proběhla krátká evaluace a doc. PhDr. Věra Janíková, Ph.D. a prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc. velmi fundovaně nabídli možnosti dalšího zkvalitnění studentských disertačních prací. Vybrané příspěvky byly zpracovány ve formě sborníkových příspěvků (Janíková, Píšová, & Hanušová, 2011) a kapitol v odborné knize (Janíková, Píšová, & Hanušová et al., 2011).

Miroslav Janík
Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta,
Institut výzkumu školního vzdělávání

Literatura

- Janíková, V., Píšová, M., & Hanušová, S. (Eds.) (2011). *Výzkum výuky cizích jazyků*. Brno: Masarykova univerzita.
- Janíková, V., Píšová, M., & Hanušová, S. et al. (2011). *Metodologické otázky výzkumu výuky cizích jazyků*. Brno: Masarykova univerzita.